

Roman Buchta

Uniwersytet Śląski, Katowice | Wydział Teologiczny
ORCID: 0000-0001-9984-3910, e-mail: roman.buchta@us.edu.pl

KATECHEZA WPROWADZAJĄCA DO ŻYCIA WSPÓLNOTOWEGO W KONTEKŚCIE ZAŁOŻEŃ PROGRAMU DUSZPASTERSKIEGO DLA KOŚCIOŁA W POLSCE „WIERZĘ W KOŚCIOŁ CHRYSZTUSOWY”

Streszczenie

Program duszpasterski Konferencji Episkopatu Polski na rok liturgiczny 2022/2023 „Wierzę w Kościół Chrystusowy” jako pierwszorzędne zadanie duszpasterskie wskazuje budzenie i umacnianie wiary w Kościół. Uzasadnieniem podjęcia wskazanej tematyki są obserwowane przejawy utraty zaufania wobec wspólnoty Kościoła oraz zwołanie przez Franciszka Synodu o synodalności. Soborowa wizja Kościoła: otwartego, wspólnotowego i służebnego pozostaje nadal niezrealizowanym programem odnowy. Realizacja tego zadania zakłada podniesienie u wiernych poziomu rozumienia Kościoła oraz obudzenia w nich świadomości bycia Kościołem. W wymiarze katechetycznym, zadanie to powinno zostać zrealizowane poprzez wprowadzanie do życia wspólnotowego. Celem artykułu jest wskazanie szczegółowych zadań dla katechezy wprowadzającej do życia wspólnotowego w Kościele, próba oceny obecnej sytuacji katechetyczno-duszpasterskiej oraz prezentacja podejmowanych w Kościele katowickim inicjatyw wspomagających wprowadzanie do życia wspólnotowego.

Słowa kluczowe: katecheza o Kościele, wspólnota Kościoła, ogólnopolski program duszpasterski, archidiecezja katowicka

Abstract

INTRODUCTORY CATECHESIS ON COMMUNITY LIFE IN THE CONTEXT OF THE ASSUMPTIONS OF THE PASTORAL PROGRAM FOR THE CHURCH IN POLAND “I BELIEVE IN THE CHURCH OF CHRIST”

The pastoral program of the Polish Bishops' Conference for the liturgical year 2022/2023 “I believe in the Church of Christ” indicates the awakening and strengthening of faith in the Church as the primary pastoral task. The reason for taking up the subject discussed are signs of loss of trust in the Church community that can be observed in the society and the synod on synodality convened by Francis. The conciliar vision of the Church that is open, communal and servant, remains an unimplemented program of renewal. The implementation of this task assumes raising the level of understanding of the Church among the faithful and awakening in them the awareness of being the Church. In the catechetical dimension, this task should be accomplished through introduction to community life. The aim of the article is to indicate the specific tasks for catechesis introducing to community life in the Church, an attempt to assess the current catechetical and pastoral situation and to present initiatives undertaken in the Katowice Church to support the introduction to community life.

Keywords: catechesis on the Church, the community of the Church, a nationwide pastoral program, the Archdiocese of Katowice

Wstęp

W kształtowaniu koncepcji krajowego programu duszpasterskiego, jako warunek *sine qua non*, jawi się konieczność odkrywania znaków czasu oraz nowych wyzwań i potrzeb Kościoła. Te zaś odczytywane są najpełniej przez wsłuchanie się w bieżące nauczanie eklesjologiczne papieża Franciszka oraz podjęcie analizy aktualnej sytuacji katechetyczno-duszpasterskiej. Projekt programu duszpasterskiego na rok liturgiczny 2022/2023 „Wierzę w Kościół Chrystusowy”, uwzględniając wskazane przesłanki, „wyrasta z analizy aktualnej sytuacji Kościoła i dość powszechnego uznania jej, nie tylko pośród duchownych za wyjątkowo trudną”¹. Jak stwierdza bp Andrzej Czaja (Przewodniczący Komisji Duszpasterstwa KEP), by nie ulec frustracji, czy wręcz rezygnacji z poszukiwania dróg wiodących ku dziełu odnowy, uznano za pierwszorzędne zadanie duszpasterskie na dziś i jutro Kościoła w Polsce „budzenie i umacnianie wiary w Kościół, bo zaczynamy wątpić w to dzieło Boga na ziemi, ustanowione z myślą o naszym zbawieniu”². Szczególną racją przemawiającą za podjęciem tematyki wiary w Kościół było zwołanie przez papieża Franciszka synodu o synodalności. W tytule synodu: „Ku Kościołowi synodalnemu:

1 Andrzej Czaja, słowo wstępne do *Program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce na rok 2022–2023 „Wierzę w Kościół Chrystusowy”*. Zeszyt teologiczno-pastoralny, red. Roman Chromy, Waldemar Musioł, Krystian Piechaczek (Katowice: Instytut Gość Media, 2022), 6.

2 Czaja, słowo wstępne, 6.

komunia, uczestnictwo, misja” Franciszek wskazał niejako obszary naukowej refleksji oraz cele i kierunki działań duszpasterskich. Soborowa wizja Kościoła otwartego, wspólnotowego i służebnego pozostaje w pełni aktualnym, lecz niestety nadal niezrealizowanym programem jego odnowy. Wykonanie tego zadania zakłada podniesienie u wiernych poziomu rozumienia Kościoła oraz obudzenia w nich świadomości bycia Kościołem³. W wymiarze katechetycznym, zadanie to powinno dokonać się poprzez wprowadzanie do życia wspólnotowego⁴.

Program duszpasterski „Wierzę w Kościół Chrystusowy” przyjmuje właściwą dla teologii pastoralnej trójstopniową perspektywę ujętą w kluczu: „na nowo zobaczyć, rozważyć (ocenić) i zastosować w życiu”⁵. Zgodnie z przyjętą w programie metodologią, celem artykułu jest wskazanie szczegółowych zadań dla katechezy wprowadzającej do życia wspólnotowego w Kościele, próba oceny obecnej sytuacji katechetyczno-duszpasterskiej oraz prezentacja podejmowanych w Kościele katowickim inicjatyw wspomagających wprowadzanie do życia wspólnotowego.

1. Kształtowanie wspólnoty Kościoła zadaniem katechezy

Ecclesia, quid dicis de te ipsa? – oto zasadnicze pytanie, na które starali się odpowiedzieć ojcowie Soboru Watykańskiego II. Wypracowana przez nich prawda o Kościele rozumianym jako wspólnota w Chrystusie, znalazła wyraz i potwierdzenie w dokumentach soborowych. Konstytucja o liturgii *Sacrosanctum Concilium* wysuwa na pierwszy plan ideę wspólnoty Ludu Bożego. Można wręcz powiedzieć, że cały sens odnowy liturgii zarysowany w dokumencie zmierza ku temu, aby liturgia stała się wyrazem i znakiem wspólnoty Ludu Bożego⁶. Idea wspólnoty stanowi także podstawę Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium*. Tajemnica Kościoła została tutaj przedstawiona głównie jako sakrament jedności; zgromadzenia ludzi w jedno dla realizacji zbawczego planu Boga Ojca, w zjednoczeniu z Chrystusem w miłości Ducha Świętego⁷. Zgodnie z wolą Boga, uświęcanie i zbawianie ludzi dokonuje się nie pojedynczo, z wyłączeniem wszystkich wzajemnych powiązań, lecz we wspólnocie ludu, który został powołany, aby Jemu służyć⁸. Także inne dokumenty soborowe – niemal wszystkie – koncentrują się wokół podstawowego zadania, jakim jest budowanie Kościoła jako wspólnoty w konkretnych wspólnotach parafialnych. Dekret o posłudze i życiu prezbiterów *Presbyterorum ordinis* wśród zadań powierzonych pasterzom Kościoła wymienia „kształtowanie

3 Czaja, słowo wstępne, 7.

4 Papiaska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji* (Kielce: Jedność, 2020), 88–89.

5 Czaja, słowo wstępne, 8.

6 „Konstytucja o liturgii świętej «Sacrosanctum Concilium»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie* (Poznań: Pallottinum, 2002), 26, 42 (dalej KL).

7 „Konstytucja dogmatyczna o Kościele «Lumen gentium»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie* (Poznań: Pallottinum, 2002), 4 (dalej KK).

8 KK, 9.

prawdziwej wspólnoty chrześcijańskiej”⁹. Możliwość realizacji tego zadania została jednak obwarowana w dokumencie jednoznacznym stwierdzeniem, że „nie zbuduje się żadnej wspólnoty chrześcijańskiej, jeżeli nie znajdzie ona swojego zakorzenienia w celebracji Najświętszej Eucharystii; od niej więc trzeba rozpoczynać wychowanie do ducha wspólnoty”¹⁰. W dziejach Kościoła jest to pierwsza tego typu całościowa refleksja o sobie samym, wyjaśniająca sens, misterium i strukturę Kościoła. Na niej też opiera się posoborowe samorozumienie Kościoła, które pomimo upływu czasu nadal jawi się jako w pełni aktualne wyzwanie dla katechezy¹¹.

Zgodnie z powyższym, katecheza odnajdująca swoje inspiracje w nauczaniu soborowym jako jedno z podstawowych zadań przyjmuje wprowadzanie do życia we wspólnocie i do czynnego udziału w życiu Kościoła¹². Katechetyczno-duszpasterskie aspekty wprowadzania do życia wspólnotowego raz jeszcze precyzyjnie wskazano w nowym *Dyrektorium o katechizacji*: „katecheza ma zatem za zadanie rozwijać poczucie przynależności do Kościoła; uczyć poczucia jedności w Kościele, prowadząc do przyjęcia Magisterium, jedności z pasterzami i braterskiego dialogu; formować do poczucia współodpowiedzialności za Kościół, by jego członkowie aktywnie uczestniczyli w budowaniu wspólnoty i jako uczniowie-misjonarze przyczyniali się do jego rozwoju”¹³. Celem tak rozumianej katechezy jest więc ukazywanie bogactwa Kościoła w taki sposób, aby katechizowany mógł się z nim identyfikować. Powinno się to wyrazić przede wszystkim skutecznym urzeczywistnianiem wspólnoty człowieka z Bogiem i wierzących między sobą oraz pełnym życiem w Jezusie Chrystusie¹⁴. Wprowadzanie katechizowanych w tajemnicę wspólnoty Kościoła jest w swojej istocie wprowadzaniem ich w krąg zbawczego działania Osób Bożych umożliwiającym osobistą odpowiedź człowieka. Wprowadzanie do życia w Kościele dąży do pełnego włączenia człowieka w społeczność wierzących – w społeczność dzieci Bożych. Wspólnota Kościoła staje się wówczas, na podobieństwo rodziny, naturalnym środowiskiem duchowego rozwoju, zaś jednostka odkrywa i realizuje w nim swoje życiowe powołanie¹⁵.

Katechetyczne wprowadzenie w społeczność Kościoła odbywa się zasadniczo na dwóch drogach. Pierwszą z nich jest całościowy przekaz prawdy o Kościele. Drugą powinny stanowić odpowiednio wykorzystane możliwości formacji katechizowanych do uczestnictwa w życiu wspólnoty Kościoła. To właśnie w parafii, w działających na

9 „Dekret o posłudze i życiu kapłanów «Presbyterorum ordinis»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie* (Poznań: Pallottinum, 2002), 6 (dalej DP).

10 DP, 6.

11 Andrzej Czaja, „Aktualne samorozumienie Kościoła wezwaniem dla katechezy”, w: *Katecheza w Kościele i dla Kościoła*, red. Ryszard Czekalski (Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2006), 25.

12 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (Poznań: Pallottinum, 1998), 86; Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* (Kraków: WAM, 2001), 28.

13 Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, 89.

14 Kazimierz Misiaszek, „Kościół jako komunika w przekazie katechetycznym”, w: *Communio w chrześcijańskiej refleksji o Kościele*, red. Andrzej Czaja, Marek Marczewski (Lublin: TN KUL, 2004), 445.

15 „Dekret o apostołstwie świeckich «Apostolicam actuositatem»”, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie* (Poznań: Pallottinum, 2002), 2.

jej terenie grupach i stowarzyszeniach, katechizowani mają szansę doświadczyć swojej ontologicznej (przez chrzest) przynależności do Kościoła na płaszczyźnie egzystencjalnej. W *Dyrektorium katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce* wyrażono przekonanie, że zadaniem katechezy jest uzdalniać uczniów Jezusa do obecności jako chrześcijan w społeczeństwie, w życiu zawodowym, kulturalnym i społecznym oraz przygotować ich do współdziałania w różnych zadaniach eklezjalnych – zgodnie z ich własnym powołaniem¹⁶.

Doświadczenie katechetyczno-duszpasterskie uzyskane od czasu zakończenia Soboru Watykańskiego II prowadzi jednak do konstatacji, iż nie wystarczy samo przekazanie poprawnej doktrynalnie wizji Kościoła, aby skutecznie doprowadzić katechizowanych do identyfikacji z Kościołem. Potwierdzają to wyniki licznych badań socjologicznych prowadzonych w minionych latach nad poczuciem przynależności dzieci i młodzieży do Kościoła¹⁷. Nadal w pełni aktualną formą podsumowania naukowych poszukiwań w tym zakresie może być teza zgłoszona przez Romana Murawskiego już w 1975 roku, że młodzież uczestnicząca w katechezie ma względnie właściwe pojęcie Kościoła, lecz nie przeżywa żywej z nim łączności. Jak stwierdza Murawski:

Odnosiło się wrażenie, że Kościół to społeczność, która istnieje poza jej plecami. Ani jedna z badanych osób (...) nie wymieniła grupy katechetycznej jako małej wspólnoty kościelnej. Nie można było także zauważyć w wypowiedziach młodzieży, aby widziała dla siebie jakieś konkretne funkcje w Kościele i zadania do spełnienia. Świadczy to o tym, że młodzież uczęszczająca na katechizację (...) nie czuje się z nim ściśle związana. Widać z tego, że nasza katecheza przekazuje przeważnie tylko informacje o Kościele, niewiele zaś przyczynia się do przekształcenia grupy katechetycznej we wspólnotę kościelną, nie stara się następnie tej małej wspólnoty włączyć w społeczność kościelną większą, jaką jest parafia, a przez nią Kościół powszechny¹⁸.

W praktyce, katecheza która przekazuje jedynie wiedzę „o Kościele”, nie troszcząc się jednocześnie o tworzenie wspólnoty – zwłaszcza liturgicznej – oraz wspólnoty miłości, nie jest w stanie skutecznie prowadzić do doświadczenia Kościoła, a ostatecznie do życia w jego wspólnocie.

16 Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, 28–29. Zobacz także: Roman Buchta, wprowadzenie do *Program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce na rok 2022–2023 „Wierzę w Kościół Chrystusowy”*. Zeszyt katechetyczny, red. Roman Buchta, Kazimierz Misiaszek (Katowice: Instytut Gość Media, 2022), 6.

17 Janusz Mariański, „Charakterystyka religijno-moralna współczesnej młodzieży”, w: *Katecheza młodzieży*, red. Stanisław Kulpaczyński (Lublin: Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego, 2003), 17–70; Krzysztof Pawlina, „Kondycja duchowa młodego pokolenia Polaków”, w: Komisja Duszpasterstwa Ogólnego Konferencji Episkopatu Polski, *Głosić Ewangelię nadziei. Program duszpasterski na rok 2004/2005*, red. Piotr Kurzela, Anna Liskowacka (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2004), 94–105; Andrzej Offmański, „Młodzież a Kościół. Relacje młodzieży względem Kościoła”, w: *Katecheza w Kościele i dla Kościoła*, red. Ryszard Czekalski (Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2006), 37–51; Anna Zellma, Roman Buchta, Wojciech Cichosz, „The (non)transgressive character of religious education form children and young people in Polish schools”, *British Journal of Religious Education* 44, 235 (2021): 1–15. DOI: <https://doi.org/10.1080/01416200.2021.1887082>.

18 Roman Murawski, „Co katecheza daje młodzieży w wychowaniu do odpowiedzialności za Kościół?”, *Katecheta* 19, 5 (1975): 197.

Definiując szczegółowe zadania katechezy wprowadzającej do życia wspólnotowego, warto przywołać myśl ks. Franciszka Blachnickiego, który jako „najpełniejsze określenie celu katechezy” wskazał właśnie wprowadzanie w życie Kościoła. Szczególnym paradoksem jest jednak, że wielu chrześcijan, nawet gorliwych, przeżywa swoje życie chrześcijańskie u boku życia Kościoła, ale nie w Kościele. Źródłem problemu – zdaniem czcigodnego sługi Bożego – jest brak pogłębionej świadomości, że każdy chrześcijanin jest Kościołem, bo Kościół to Chrystus cały, głowa i członki. Zadaniem katechezy jest zatem wychowywać nie do wiary postrzeganej indywidualnie, ale do jej odkrywania i przeżywania w duchu *communio* Kościoła. Budowanie nadprzyrodzonej relacji człowieka do Boga i wiernych pomiędzy sobą jest realizacją pierwotnej wspólnoty z Bogiem, która znalazła swoje spełnienie w Jezusie Chrystusie. Życie Kościoła wzrasta, gdy wzrasta życie wiary każdego z jego członków. Ksiądz Blachnicki wskazuje duchowe wymiary wspólnotowego życia Kościoła, w które integralnie powinna wprowadzać katecheza. W nawiązaniu do myśli soborowej, należy mieć na względzie, że Kościół jest społecznością liturgiczną. Istnieje przez to, że Chrystus uobecnia w nim swoją tajemnicę paschalną. Wprowadzać katechizowanych w Kościół oznacza więc przygotowywać ich do świadomego, pełnego i czynnego udziału w misterium eucharystycznym oraz do spotkania z Chrystusem w pozostałych sakramentach. Po wtóre, Kościół jest społecznością miłości. Być chrześcijaninem znaczy mieć nowe istnienie i nową naturę ukształtowaną przez miłość Syna do Ojca, rozlaną w nas przez Ducha Świętego. Chrześcijanie mają udział w tej miłości, gdy promieniają nią na otaczający ich świat. Wprowadzać we wspólnotę Kościoła oznacza wdrażać w społeczność promieniującej miłości. Po trzecie wreszcie, Kościół jest społecznością apostolską, dlatego wszystkie członki Kościoła powinny czuć się zobowiązane do jego budowania poprzez głoszenie Dobrej Nowiny, przekazywanie słowa Bożego i świadectwo życia. Wprowadzać we wspólnotę Kościoła oznacza dla katechezy tyle, co rozbudzać pragnienie uczestnictwa w misji Kościoła¹⁹.

Katecheza przyjmująca za cel budowanie wspólnoty Kościoła czyni to poprzez wprowadzanie w jego społeczność nowych pokoleń. Duszpasterska skuteczność tego procesu jest jednak bezpośrednio uzależniona od tego, czy Kościół jako rzeczywistość Bosko-ludzka zostanie dostrzeżony i przeżyty przez katechizowanych. Z tego względu, F. Blachnicki tak mocno akcentował konieczność egzystencjalnego charakteru katechezy. Jako zobowiązujące dla duszpasterstwa motto przyjąć należy jego wyrażone z ewangelicznym radykalizmem twierdzenie, że katecheza o Kościele będzie zawieszona jakby w próżni, jeżeli Kościół o którym się ciągle mówi, będzie tylko oderwaną, abstrakcyjną ideą, a nie rzeczywistością, którą można doświadczyć i przeżyć. Kościół, do którego katecheza ma prowadzić i który ma budować, musi najpierw zaistnieć w zasięgu doświadczenia katechizowanych. W przeciwnym wypadku będzie ona prowadziła w nieznane²⁰.

19 Franciszek Blachnicki, *Pisma katechetyczne*, t. 2: *Katechetyka fundamentalna*, red. Marek Marczewski (Warszawa: Wydawnictwo Salezjańskie, 2006), 171.

20 Roman Buchta, *Mistagogia w polskiej refleksji katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim* (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2017), 388–391.

Byśmy zatem nie stali się „ślepyimi przewodnikami ślepych”²¹, lecz skutecznie odczytali znaki czasu, musimy odkryć w sobie „ofiarnie i niemal niecierpliwe pragnienie odnowy” i „duszpasterskiego nawrócenia” do którego wzywa Kościół papież Franciszek²².

2. Nawrócenie katechetyczno-duszpasterskie zadaniem wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła

W kształtowaniu założeń i celów programu duszpasterskiego „Wierzę w Kościół Chrystusowy”, jako istotny punkt odniesienia przyjęto „zdecydowane nawiązanie do myśli eklesjologicznej papieża Franciszka”. Konsekwentnie zatem, twórcy programu odwołują się do pastoralnych wskazań zawartych w papieskich dokumentach²³. Można odnaleźć w nich nagłące wezwanie całej wspólnoty Kościoła do „podążania drogą duszpasterskiego i misyjnego nawrócenia, które nie może pozostawić rzeczy w takim stanie, w jakim są. Obecnie nie potrzeba nam «zwyczajnego administrowania»”²⁴. Duszpasterskie nawrócenie Kościoła bierze swój początek z pogłębienia świadomości samego siebie oraz medytacji nad własną tajemnicą. Jak wskazuje Franciszek „z tej jasnej i skutecznej świadomości rodzi się spontaniczne pragnienie porównania idealnego obrazu Kościoła, jakim Chrystus go widział (...) z rzeczywistym obliczem, jaki Kościół dzisiaj przedstawia. Wynika stąd ofiarne i niemal niecierpliwe pragnienie odnowy, to znaczy poprawy błędów, jakie ta świadomość piętnuje i odrzuca, niemal wewnętrzny egzamin w świetle wzoru, jaki Chrystus nam zostawił przez siebie”²⁵.

Kongregacja ds. Duchowieństwa w instrukcji *Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła*, zatwierdzonej przez papieża Franciszka 27 czerwca 2020 roku, stwierdziła, że zasadnicza droga wiedzie „od nawrócenia osób do przekształcenia struktur”²⁶. Wskazania zawarte w dokumencie, mając charakter duszpasterskiego imperatywu, stanowią wezwanie dla wspólnot parafialnych, „aby wyszły poza swoje struktury, oferując narzędzia reformy, również strukturalnej, ukierunkowanej na komunie i współpracę, spotkanie i bliskość, miłosierdzie i troskę o głoszenie Ewangelii”. Istotą duszpasterskiego nawrócenia jest to, „aby wspólnoty chrześcijańskie stały się w coraz większym stopniu siłą pobudzającą do spotkania z Chrystusem”²⁷. W tym kontekście przywołać należy słowa Franciszka, który diagnozując obecną sytuację duszpasterską, przypomniał, że:

21 Mt 15,14.

22 Franciszek, *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”* (Wrocław: TUM Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 2013), 26 (dalej EG).

23 Czaja, słowo wstępne, 6–7.

24 EG, 25.

25 EG, 26.

26 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja „Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła”* (Wrocław: TUM Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 2020), 34.

27 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 2.

Jeśli coś ma wywołać święte oburzenie, niepokoić i przyprawiać o wyrzuty sumienia, to niech to będzie fakt, że tylu naszych braci żyje pozbawionych światła i pociechy z przyjaźni z Jezusem Chrystusem, bez przygarniającej ich wspólnoty wiary, bez perspektywy sensu i życia. Mam nadzieję, że zamiast lęku przed pomyleniem się, będziemy kierować się lękiem przed zamknięciem się w strukturach dostarczających nam fałszywej ochrony, lękiem przed przepisami czyniącymi nas nieubłaganymi sędziami, lękiem przed przyzwyczajeniami, w których czujemy się spokojni, podczas gdy obok nas znajduje się zgłodniała rzesza ludzi, a Jezus powtarza nam bez przerwy: „Wy dajcie im jeść!” (Mk 6,37)²⁸.

W słowach papieża odkrywamy konkretne wskazania dla duszpasterskiego nawrócenia. Podstawowym warunkiem jest jednak – zdaniem Franciszka – ponowne odkrycie dynamizmu misyjnego „zdolnego przemieniać wszystko, aby zwyczaje, style, rozkład zajęć, język i wszelkie struktury kościelne stały się odpowiednią drogą bardziej dla ewangelizowania współczesnego świata, niż dla zachowania stanu rzeczy”²⁹.

Nawrócenie misyjne w szczególnie sposób dotyczy parafii jako wspólnoty zgromadzonej wokół stołu słowa i Eucharystii³⁰. Biorąc pod uwagę znaki czasu, parafia jest wezwana do tego, aby dostosować swoją posługę do duchowych potrzeb wiernych oraz do historycznych przemian. Potrzebny jest jednak wspomniany już odnowiony dynamizm, który pozwoli na nowo odkryć powołanie każdego ochrzczonego do udziału w misji Chrystusa i Kościoła, zgodnie z dokumentami Soboru Watykańskiego II oraz późniejszym Magisterium Kościoła³¹. Dla promowania fundamentalnej roli misyjnej wspólnoty chrześcijańskiej w świecie niezbędne jest przemyślenie nie tylko nowych doświadczeń i uwarunkowań duszpasterskich parafii, ale także posługi i misji kapłanów. Wraz z wiernymi świeckimi mają oni za zadanie odczytywać znaki czasu i ukazywać oblicze wspólnoty Kościoła zdolnej do dawania spójnego świadectwa życia ewangelicznego³². Prymarnym warunkiem dla skuteczności duszpasterskiego nawrócenia jest, aby parafia była „miejscem” sprzyjającym byciu razem i rozwojowi trwałych relacji osobowych, które pozwalają każdemu doświadczyć poczucia przynależności i bycia akceptowanym³³. Jak podkreślono w instrukcji *Nawrócenie duszpasterskie*, wspólnota parafialna jest wezwana do rozwijania prawdziwej „sztuki bliskości”. Jeśli zapuści ona głębokie korzenie, parafia naprawdę stanie się miejscem, w którym zostaje przezyciężona samotność obecna w życiu wielu ludzi, a także „sanktuarium, gdzie spragnieni przychodzą i piją, by dalej kroczyć drogą oraz centrum stałego misyjnego posyłania”³⁴. W przytoczonych słowach Franciszka, można odnaleźć omówiony wcześniej zakres szczegółowych zadań katechetyczno-duszpasterskich wprowadzających we wspólnotę Kościoła. W swojej istocie są one także potwierdzeniem i poparciem postulatu księdza

28 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 3.

29 EG, 27.

30 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 6.

31 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 11.

32 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 13.

33 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 13.

34 Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Instrukcja*, 26; EG, 28.

Blachnickiego na temat konieczności katechezy „o Kościele”, uwarunkowanej osobistym doświadczeniem wspólnoty.

Istotną próbą oceny aktualnej sytuacji katechetyczno-duszpasterskiej był odbywający się w latach 2012–2016 II Synod Archidiecezji Katowickiej³⁵. W ramach prac synodalnych dostrzeżono, że sytuacja duszpasterska związana z powrotem nauczania religii do szkół i przedszkoli – oprócz niewątpliwych zalet (takich jak: objęcie nauczaniem większej grupy dzieci i młodzieży, poprawa systematyczności pracy katechetycznej czy możliwość przewyciężenia rozbieżności działań wychowawczych rodziny, szkoły i parafii) ujawniła słabości dotychczasowego duszpasterstwa oraz wywołała nowe trudności. Wśród najbardziej niepokojących zjawisk wskazano: regres katechezy parafialnej na wszystkich jej poziomach, zanikanie poczucia więzi, a w konsekwencji identyfikacji dzieci i młodzieży z własną parafią oraz osłabienie współpracy katechetyczno-wychowawczej duszpasterzy i nauczycieli religii z rodzicami. Do tego dochodzi zanikanie tak zwanego „Kościoła tradycji” oraz podstawowych środowisk socjalizacji religijnej³⁶. Niekorzystny wpływ na efektywność duszpasterstwa katechetycznego w parafii oraz skuteczność nauczania religii w szkole wywierają także procesy laicyzacyjne i dechrystianizacyjne, tendencje podważające autorytet wychowawczy rodziny i Kościoła, relatywizacja tradycyjnych wartości i zasad życia opartego na wartościach Ewangelii, czy wreszcie promowanie niekorzystnych wzorców w środkach społecznego przekazu³⁷.

Uwzględniając przestrożę czcigodnego sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego, zauważono, że „odnowa soborowa tak długo będzie fikcją, jak długo nie zejdzie na płaszczyznę parafii”³⁸. W myśl tych słów wszyscy wierni (osoby duchowne, świeckie i konsekrowane) muszą dołożyć starań, aby każda parafia stawała się coraz bardziej wspólnotą wspólnot (*koinonia*), wspólnot budowanych na słowie Bożym (*martyria*), posłudze sakramentalnej (*liturgia*) i służbie (*diakonia*)³⁹. Mając na względzie realizację wskazanych kierunków duszpasterskiego działania, zarządzono powołanie Archidiecezjalnego Centrum Formacji Pastoralnej (ACFP), którego zadaniem jest wypracowywanie programów formacyjnych służących realizacji modelu parafii jako wspólnoty wspólnot oraz formacji duszpasterzy, osób świeckich i konsekrowanych dla wypełnienia tej wizji⁴⁰.

35 W ramach prac synodalnych powołano Komisję ds. Katechezy i Wychowania Katolickiego, która opracowała ankiety dotyczące duszpasterstwa katechetycznego w parafiach Archidiecezji katowickiej oraz nauczania religii, po 25 latach jego obecności w szkole. Formularze ankiety przesłano do proboszczów, katechetów, nauczycieli, rodziców oraz do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Na pytania Komisji odpowiedziało 2052 respondentów, których opinie zostały uwzględnione w dalszych pracach synodu oraz w wypracowanych dokumentach. Zobacz: „Ks. Roman Buchta wprowadza do projektu Komisji ds. Katechezy i Wychowania Katolickiego”, dostęp 17.11.2022, <https://www.youtube.com/watch?v=FFE6wDL-LpA>.

36 „Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim”, w: *Wysłuchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej* (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2016), 264.

37 „Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim”, 265.

38 Franciszek Blachnicki, *Oaza rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie* (Kraków: Wydawnictwo Światło-Życie, 1995), 146.

39 „Duszpasterstwo w Kościele katowickim”, w: *Wysłuchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej* (Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2016), 2.

40 „Duszpasterstwo w Kościele katowickim”, 11.

Zgodnie z zalecaniami synodu, ACFP działające w ramach Wydziału Duszpasterstwa przygotowuje pomoce dla pracy duszpasterskiej w parafiach, ze szczególnym uwzględnieniem wskazań Kościoła powszechnego oraz ogólnopolskiego programu duszpasterskiego Konferencji Episkopatu Polski⁴¹. Od momentu powołania w 2017 roku, ACFP systematycznie wdraża nowe projekty katechetyczno-duszpasterskie, które realizowane są na szczeblu diecezjalnym, dekanalnym oraz w poszczególnych parafiach⁴². Zostaną one bliżej przedstawione w ostatniej części opracowania.

3. Inicjatywy katechetyczno-duszpasterskie w Kościele katowickim wspomagające wprowadzanie do życia wspólnotowego

II Synod Archidiecezji Katowickiej, rozróżniając podstawowe funkcje katechezy, jakimi są: wtajemniczenie, wychowanie i nauczanie, wyraźniej określił zadania parafii, rodziny i szkoły, akcentując przy tym zróżnicowanie i komplementarność ich ról w dziele katechizacji i wychowania⁴³. Katecheza dzieci i młodzieży po roku 1990 przybrała postać przede wszystkim nauczania religii w szkole, co nie oznacza, że można poświęcać mniej uwagi katechezie dorosłych i duszpasterstwu katechetycznemu dzieci i młodzieży w parafii⁴⁴. W *Uchwałach II Synodu Archidiecezji Katowickiej* można przeczytać zatem, że

bogaty w pastoralne doświadczenia ostatniego ćwierćwiecza Kościół katowicki ma pełną świadomość, iż nauczanie religii w szkole często przybiera formę procesów preewangelizacyjnych. Z tego względu nauczanie religii w szkole nie wyczerpuje w pełni zadań stawianych przez katechezę i konieczne jest uzupełnienie go katechezą w rodzinie i w parafii, zwłaszcza w aspekcie mistagogicznym⁴⁵.

---

41 „Duszpasterstwo w Kościele katowickim”, 20. Pośrednim owocem pracy ACFP są redagowane w Katowicach od 2017 roku „Zeszyty katechetyczne” wchodzące w skład corocznego programu duszpasterskiego Kościoła katolickiego w Polsce: „Jesteśmy napełnieni Duchem Świętym” (2017); „W mocy Bożego Ducha” (2018); „Wielka Tajemnica wiary” (2019); „Zgromadzeni na świętej wieczerzy” (2020); „Posłani w pokoju Chrystusa” (2021); „Wierzę w Kościół Chrystusowy” (2022).

42 „Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej”, dostęp 17.11.2022, <http://centrum.katowice.pl/>.

43 Relacja między nauczaniem religii a katechezą jest relacją zróżnicowania i komplementarności. Istnieje pomiędzy nimi nierozzerwalny związek i jasna różnica. *Dyrektorium o katechizacji* przestrzega wręcz, że tam gdzie rozróżnienie to nie jest wyraźne, istnieje zagrożenie, że utracą one swoją tożsamość. Katecheza przyjmuje bowiem jako prymarny cel przyłgnięcie do Chrystusa i dojrzewanie chrześcijańskiego życia. Nauczanie religii w szkole natomiast przekazuje uczniom wiedzę o tożsamości chrześcijaństwa i życia chrześcijańskiego. Zob. Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, 313.

44 „Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim”, 266.

45 „Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim”, 266. Dokumenty katechetyczne nie pozostawiają wątpliwości, iż niezależnie od szkolnego nauczania religii pierwszoplanowym miejscem katechezy jest parafia, która stanowi uprzywilejowane środowisko katechezy przygotowującej do sakramentów. Również zgodnie z obowiązującym programem nauczania religii organizowane raz w miesiącu spotkania katechetyczne w parafii powinny obejmować wszystkie etapy edukacyjne i mieć charakter formacyjno-liturgiczny. Zob. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* (Częstochowa: Edycja Świętego Pawła, 2019), 9.

Dla realizacji w praktyce duszpasterskiej wskazań synodalnych powołana została Archidiecezjalna Szkoła Katechetów Parafialnych (ASKP). Głównym celem ASKP jest przygotowanie osób świeckich do prowadzenia katechezy w parafii. Do zadań katechetów należą:

- a) wspieranie prezbiterów i diakonów w formacji wiernych;
- b) pomoc w przygotowaniu rodziców i chrzestnych do chrztu dziecka;
- c) pomoc w katechezie rodziców i dzieci przed i po przyjęciu pierwszej komunii świętej;
- d) uczestnictwo w przygotowaniu kandydatów do bierzmowania oraz w katechezie rodziców i świadków;
- e) pomoc duszpasterzom w bliższym przygotowaniu młodzieży szkół średnich do małżeństwa;
- f) uczestnictwo w animowaniu i prowadzeniu grup parafialnych i apostołskich, w organizowaniu kręgów biblijnych, kursów ewangelizacyjnych, pomoc w rekolleksjach zamkniętych⁴⁶.

Organizowane pod nadzorem merytorycznym Wydziału Katechetycznego oraz patronatem Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego studium, jest propozycją formacyjną skierowaną do wszystkich dorosłych zainteresowanych pogłębieniem zrozumienia własnej wiary, a w szczególności do osób już posługujących w parafiach (animatorzy, liderzy, odpowiedzialni za grupy, wspólnoty itp.). W programie czterech semestrów (po 120 godzin dydaktycznych) wykładowcy akademicy oraz duszpasterze prowadzą zajęcia z zakresu filozofii, historii Kościoła, biblistyki, dogmatyki, teologii moralnej, psychologii, pedagogiki, katechetyki, liturgiki, teologii pastoralnej i duchowości. W programie przewidziano także ćwiczenia z metodyki katechezy wypracowujące umiejętność animacji modlitwy wspólnotowej (np. celebracje katechetyczne, katechezę mistagogiczną) oraz warsztaty podejmujące problematykę nowej ewangelizacji, animacji posługi charytatywnej, samoświadomości w komunikacji oraz przygotowania do małżeństwa⁴⁷. W trakcie pięciu edycji organizowanych od 2018 roku, ASKP wypromowała ponad 300 absolwentów, z których wielu otrzymało misję kanoniczną do pełnienia posługi katechetycznej w parafiach. Archidiecezjalna Szkoła Katechetów Parafialnych poprzez swoje ideowe założenia oraz realizowany program formacji jawi się jako uprzedzająca odpowiedź katowickiego Kościoła na wezwanie do formacji katechetów (katechistów) parafialnych oraz ustanowioną w 2021 roku przez papieża Franciszka posługę świecką katechety⁴⁸.

W instrukcji *Nawrócenie duszpasterskie* parafia wskazana została jako wspólnota zgromadzona wokół stołu słowa i Eucharystii. Pozostając we wskazanym nurcie duchowości, ACFP proponuje, organizowany w dekanatach, cykl formacyjny *Liturgika dla*

46 „Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim”, 267.

47 „Archidiecezjalna Szkoła Katechetów Parafialnych”, dostęp 18.11.2022, <http://skp.centrum.katowice.pl/>.

48 Franciszek, „List apostołski w formie Motu proprio papieża Franciszka «Antiquum Ministerium», w którym ustanawia posługę katechety”, eKAI, dostęp 18.11.2022, <https://www.ekai.pl/dokumenty/list-apostolski-w-formie-motu-proprio-papieza-franciszka-antiquum-ministerium-w-ktorym-ustanawia-posluge-katechety/>.

każdego dotyczący podstawowych zagadnień związanych z liturgią, zwłaszcza Eucharystią oraz innymi sakramentami. W trakcie dziesięciu dwugodzinnych spotkań podejmowane są zagadnienia: czym jest liturgia?; język liturgii i przestrzeń liturgiczna; liturgia i czas; Eucharystia (cz. 1–3); sakramenty; sakramentalia i pobożność ludowa; teksty liturgiczne; liturgia godzin⁴⁹. *Duchowość dla każdego* to cykl formacyjny składający się na syntetyczne wprowadzenie w kwestie związane z życiem duchowym i jego rozwojem. W ramach dziesięciu dwugodzinnych spotkań omawiane są następujące zagadnienia: człowiek w relacji do Boga; rozwój życia duchowego; słowo Boże a życie duchowe; modlitwa; rachunek sumienia i rozeznawanie duchowe; asceza chrześcijańska; liturgia godzin – modlitwa nas wszystkich; modlitwa wspólnotowa; duchowość chrześcijańska świeckich; świętość celem życia duchowego⁵⁰. Zgodnie z założeniami katowickiego synodu, studium liturgiki oraz duchowości jest próbą katechetyczno-duszpasterskiej formacji wiernych do posługi sakramentalnej (*liturgia*), realizowanej przez ACFP w kontekście aktualnych założeń programu duszpasterskiego Kościoła w Polsce.

Wśród inicjatyw duszpasterskich prowadzonych przez ACFP w wybranych dekanatach archidiecezji, jest kurs *Zapytaj o wiarę*. To cykl formacyjny przeznaczony dla wszystkich zainteresowanych, a w szczególności dla katechetów, liderów i animatorów wspólnot parafialnych. Dziesięć dwugodzinnych spotkań stanowi syntetyczne wprowadzenie w podstawowe prawdy wiary – od Boga w Trójcy Świętej jedynego po rzeczy ostateczne⁵¹. Na poziomie dekanatów organizowany jest także cykl formacyjny *Ekumenizm dla każdego*. Dziesięć dwugodzinnych spotkań pomaga usystematyzować podstawowe wiadomości o podziale chrześcijaństwa, różnorodności Kościoła oraz uwarunkowaniach dialogu międzywyznaniowego⁵².

II Synod Archidiecezji Katowickiej postulował także konieczność pogłębienia formacji wiernych w zakresie katolickiej nauki społecznej. Próbą duszpasterskiej realizacji synodalnego wskazania jest przygotowane i prowadzone przez ACFP na poziomie dekanatów *Studium katolickiej nauki społecznej*. Jest to cykl spotkań o tematyce związanej ze współczesnymi problemami i wyzwaniem społecznymi w świetle nauczania społecznego Kościoła. Wśród proponowanych zagadnień są następujące: zaangażowanie chrześcijan jako obowiązek moralny; kryteria chrześcijańskiej oceny rzeczywistości społecznej; nasze czasy i ich dylematy moralne; wolność i prawda a przemiany w Polsce; rodzina – edukacja – kultura; chrześcijanin wobec polityki – ład społeczny i moralny a demokracja; praca – wolny rynek – konsumpcjonizm – etyka biznesu; wykluczenie jako problem społeczno-moralny; ekologia wezwaniem dla Kościoła; katolicyzm społeczny na Górnym Śląsku – historia i perspektywy⁵³.

49 „Liturgika dla każdego”, dostęp 18.11.2022, <http://liturgika.centrum.katowice.pl/>.

50 „Duchowość dla każdego”, dostęp 18.11.2022, <http://duchowosc.centrum.katowice.pl/>.

51 „Zapytaj o wiarę”, dostęp 18.11.2022, <http://zapytajowiare.centrum.katowice.pl/>.

52 „Ekumenizm dla wszystkich”, dostęp 18.11.2022, <http://ekumenizm.centrum.katowice.pl/>.

53 „Studium katolickiej nauki społecznej”, dostęp 18.11.2022, <http://studiumkns.centrum.katowice.pl/>.

Począwszy do lutego 2022 roku, w wybranych dekanatach rozpoczęto cykliczną realizację dwóch kolejnych inicjatyw ACFP. Są nimi *Studium myśli Jana Pawła II* oraz *Śląsk i historia Kościoła na Śląsku*. Pierwsza z propozycji jest kontynuacją projektu *Studium katolickiej nauki społecznej*. Cykl formacyjny składający się z dziesięciu dwugodzinnych spotkań obejmuje następujące zagadnienia: Karol Wojtyła/Jan Paweł II; teologia; Kościół – duchowni, świeccy, konsekrowani; małżeństwo i rodzina; myśl społeczna; moralne wyzwania współczesności; misje i ekumenizm; duchowy testament i dialog ze światem; pielgrzymki do Polski (1979–1987); pielgrzymki do Polski (1991–2022)⁵⁴. *Śląsk i historia Kościoła na Śląsku* to cykl formacyjny o tematyce związanej ze Śląskiem, jego historią oraz początkiem kształtowania się diecezji katowickiej. W programie studium podejmowane są następujące zagadnienia: miejsce Śląska jako regionu w tworzącej się państwowości Polski (średniowiecze); Kościół na Śląsku w średniowieczu; czeskie czasy Śląska; reformacja i jej znaczenie dla regionu; pruskie czasy Śląska; powstania śląskie i przyłączenie części Górnego Śląska do Polski, nowe struktury Kościoła katolickiego; II wojna światowa; narodziny diecezji katowickiej, opolskiej; biskupi oraz duchowieństwo diecezji katowickiej; Śląsk – specyfika pogranicza⁵⁵.

Wśród najnowszych inicjatyw katechetycznych realizowanych przez ACFP w formie online od października 2022 roku są cykle formacyjne *Czy zawsze tak było? Spotkania z historią Kościoła i teologii* oraz *Spotkania ze Słowem*. Pierwszy z nich, pomyślany został jako siedemnaście spotkań tematycznych obejmujących dwie godziny zegarowe wykładu wraz z przerwą umożliwiającą uczestnikom zadawanie pytań prowadzącym. W programie przewidziano omówienie takich zagadnień, jak: kształtowanie się wspólnoty starożytnego Kościoła; sobory pierwszego tysiąclecia; etapy ewangelizacji Europy; rozwój praktyki i teologii sakramentów; Sobór Trydencki i reforma katolicka; Sobór Watykański II (przygotowanie, przebieg i reforma soborowa)⁵⁶. Wśród wskazań synodalnych odnośnie do formacji eklezjalnej wiernych, przyjęto budowanie wspólnot opartych na słowie Bożym (*martyria*). Do prób ich katechetycznej realizacji zaliczyć należy cykl formacyjny *Spotkania ze Słowem*. Składa się on z siedemnastu spotkań o tematyce biblijnej, prowadzonych dwa razy w miesiącu w formie online oraz czterech dni skupienia w formie *Lectio Divina*, organizowanych w pocysterskim opactwie w Rudach Raciborskich⁵⁷. Zajęcia prowadzone przez ACFP współorganizowane są z Fundacją *Inicjatywa Missio* z Gliwic⁵⁸.

Wspólnym celem katechetyczno-duszpasterskim, który zespala duchowo wszystkie działania inspirowane i prowadzone przez ACFP, oprócz merytorycznego poznania zagadnień przewidzianych w programach formacyjnych, jest przygotowanie wiernych do przypadającej w 2025 roku 100. rocznicy powołania do życia diecezji katowickiej.

54 „Studium myśli Jana Pawła II”, dostęp 18.11.2022, <http://www.jp2.centrum.katowice.pl/>.

55 „Śląsk i historia Kościoła na Śląsku”, dostęp 18.11.2022, <http://www.kosciolnaslasku.centrum.katowice.pl/>.

56 Szczegółowy program cyklu zamieszczony jest na stronie internetowej: „Czy zawsze tak było? Spotkania z historią Kościoła i teologii”, dostęp 18.11.2022, <http://czyzawszetakbylo.centrum.katowice.pl/>.

57 „Spotkania ze Słowem”, dostęp 18.11.2022, <http://spotkaniazeslowem.centrum.katowice.pl/>.

58 „Fundacja Inicjatywa Misio”, dostęp 18.11.2022, <http://www.inicjatywamissio.pl/>.

Zakończenie

Życie Boże ogarniające ludzi tworzy Kościół, który staje się w ten sposób komunią Bosko-ludzkiego życia. We wspólnocie Kościoła łączą się ze sobą i wzajemnie przenikają dwa porządki: naturalny i nadprzyrodzony. To, co dzieje się w porządku naturalnym, dostępne jest oczom ludzkiego ciała, natomiast to, co urzeczywistnia się w porządku nadprzyrodzonym, można pojąć jedynie dzięki wierze.

Katecheza wprowadzająca we wspólnotę Kościoła, podejmując swoje zadanie w kontekście założeń programu duszpasterskiego „Wierzę w Kościół Chrystusowy”, musi odsłonić całe bogactwo treściowe prawdy o Kościele. Duszpasterską koniecznością jest także uświadomienie katechizowanym, że Kościół jako dzieło Bosko-ludzkie stanowi misterium, którego nie sposób ogarnąć rozumem i dlatego „domaga się wiary”. Niezbywalnym zadaniem katechezy jest wreszcie pokazanie wiernym, że – nawet wobec manifestowanych w przestrzeni publicznej przejawów braku zaufania – Kościół „wart jest wiary” ze względu na obecność w nim Boga oraz zbawczą wartość Bożych darów, z których jako członkowie mistycznego Ciała Chrystusa mogą w pełni czerpać.

Bibliografia

- „Archidiecezjalna Szkoła Katechetów Parafialnych”. Dostęp 18.11.2022. <http://skp.centrum.katowice.pl/>.
- „Archidiecezjalne Centrum Formacji Pastoralnej”. Dostęp 18.11.2022. <http://centrum.katowice.pl/>.
- Blachnicki, Franciszek. *Oaza rekolekcyjna Diakonii Ruchu Światło-Życie*. Kraków: Wydawnictwo Światło-Życie, 1995.
- Blachnicki, Franciszek. *Pisma katechetyczne*. T 2: *Katechetyka fundamentalna*, red. Marek Marczewski. Warszawa: Wydawnictwo Salezjańskie, 2006.
- Buchta, Roman. *Mistagogia w polskiej refleksji i praktyce katechetyczno-duszpasterskiej po II Soborze Watykańskim*. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2017.
- Buchta, Roman. Wprowadzenie do *Program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce na rok 2022–2023 „Wierzę w Kościół Chrystusowy”*. Zeszyt katechetyczny, red. Roman Buchta, Kazimierz Misiaszek, 5–7. Katowice: Instytut Gość Media, 2022.
- Czaja, Andrzej. „Aktualne samorozumienie Kościoła wezwaniem dla katechezy”. W: *Katecheza w Kościele i dla Kościoła*, red. Ryszard Czekalski, 25–36. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2006.
- Czaja, Andrzej. Słowo wstępne do *Program duszpasterski Kościoła katolickiego w Polsce na rok 2022–2023 „Wierzę w Kościół Chrystusowy”*. Zeszyt teologiczno-pastoralny, red. Roman Chromy, Waldemar Musioł, Krystian Piechaczek, 5–9. Katowice: Instytut Gość Media, 2022.
- „Czy zawsze tak było? Spotkania z historią Kościoła i teologii”. Dostęp 18.11.2022. <http://czyzawszetakbylo.centrum.katowice.pl/>.

- „Dekret o apostołstwie świeckich «Apostolicam actuositatem»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie*, 377–401. Poznań: Pallottinum, 2002.
- „Dekret o posłudze i życiu prezbiterów «Presbyterorum ordinis»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie*, 478–508. Poznań: Pallottinum, 2002.
- „Duchowość dla każdego”. Dostęp 18.11.2022. <http://duchowosc.centrum.katowice.pl/>.
- „Duszpasterstwo w Kościele katowickim”. W: *Wysłuchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej*, 13–21. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2016.
- „Ekumenizm dla wszystkich”. Dostęp 18.11.2022. <http://ekumenizm.centrum.katowice.pl/>.
- Franciszek. *Adhortacja apostolska „Evangelii gaudium”*. Wrocław: TUM Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 2013.
- Franciszek. „List apostolski w formie Motu proprio papieża Franciszka «Antiquum Ministerium», w którym ustanawia posługę katechety”. eKAI. Dostęp 5.02.2022. <https://www.ekai.pl/dokumenty/list-apostolski-w-formie-motu-proprio-papieza-franciszka-antiquum-ministerium-w-ktorym-ustanawia-posluge-katechety/>.
- „Fundacja Inicjatywa Misio”. Dostęp 18.11.2022. <http://www.inicjatywamissio.pl/>.
- „Katecheza i wychowanie katolickie w Kościele katowickim”. W: *Wysłuchani w Ducha. Uchwały II Synodu Archidiecezji Katowickiej*, 81–92. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2016.
- Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski. *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*. Częstochowa: Edycja Świętego Pawła, 2019.
- Kongregacja ds. Duchowieństwa. *Instrukcja nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła*. Wrocław: TUM Wydawnictwo Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej, 2020.
- „Konstytucja dogmatyczna o Kościele «Lumen gentium»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie*, 104–166. Poznań: Pallottinum, 2002.
- „Konstytucja o liturgii świętej «Sacrosanctum Concilium»”. W: Sobór Watykański II, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje. Tekst polski. Nowe tłumaczenie*, 48–78. Poznań: Pallottinum, 2002.
- Konferencja Episkopatu Polski. *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*. Kraków: Wydawnictwo WAM, 2001.
- Kongregacja ds. Duchowieństwa. *Dyrektorium ogólne o katechizacji*. Poznań: Wydawnictwo Pallottinum, 1998.
- „Ks. Roman Buchta wprowadza do projektu Komisji ds. Katechezy i Wychowania Katolickiego”. Dostęp 17.11.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=FFE6wDL-LpA>.
- „Liturgika dla każdego”. Dostęp 18.11.2022. <http://liturgika.centrum.katowice.pl/>.
- Mariański, Janusz. „Charakterystyka religijno-moralna współczesnej młodzieży”. W: *Katecheza młodzieży*, red. Stanisław Kulpaczyński, 17–70. Lublin: Poligrafia Inspektoratu Towarzystwa Salezjańskiego, 2003.

- Misiaszek, Kazimierz. „Kościół jako komunია w przekazie katechetycznym”. W: *Communio w chrześcijańskiej refleksji o Kościele*, red. Andrzej Czaja, Marek Marczewski, 445–461. Lublin: TN KUL, 2004.
- Murawski, Roman. „Co katecheza daje młodzieży w wychowaniu do odpowiedzialności za Kościół”. *Katecheta* 19,5 (1975): 193–256.
- Offmański, Andrzej. „Młodzież a Kościół. Relacje młodzieży względem Kościoła”. W: *Katecheza w Kościele i dla Kościoła*, red. Ryszard Czekalski, 37–51. Płock: Płocki Instytut Wydawniczy, 2006.
- Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji. *Dyrektorium o katechizacji*. Kielce: Jedność, 2020.
- Pawlina, Krzysztof. „Kondycja duchowa młodego pokolenia Polaków”. W: Komisja Duszpasterstwa Ogólnego Konferencji Episkopatu Polski, *Głosić Ewangelię nadziei. Program duszpasterski na rok 2004/2005*, red. Piotr Kurzela, Anna Liskowacka, 94–105. Katowice: Księgarnia św. Jacka, 2004.
- „Studium Katolickiej Nauki Społecznej”. Dostęp 18.11.2022. <http://studiumkns.centrum.katowice.pl/>.
- „Śląsk i historia Kościoła na Śląsku”. Dostęp 18.11.2022. <http://www.kosciolnaslasku.centrum.katowice.pl/>.
- „Studium myśli Jana Pawła II”. Dostęp 18.11.2022. <http://www.jp2.centrum.katowice.pl/>.
- „Spotkania ze Słowem”. 18.11.2022. <http://spotkaniazeslowem.centrum.katowice.pl/>.
- „Zapytaj o wiarę”. Dostęp 18.11.2022. <http://zapytajowiare.centrum.katowice.pl/>.
- Zellma, Anna, Roman Buchta, Wojciech Cichosz. „The (non)transgressive character of religious education form children and young people in Polish schools”. *British Journal of Religious Education* 44, 235 (2021): 1–15. DOI: <https://doi.org/10.1080/01416200.2021.1887082>.

Cytowanie chicagowskie:

- Buchta, Roman. „Katecheza wprowadzająca do życia wspólnotowego w kontekście założeń programu duszpasterskiego dla Kościoła w Polsce «Wierzę w Kościół Chrystusowy»”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 30 (2023): 121–136. DOI: 10.18276/SKK.2023.30-07.

Cytowanie oksfordzkie:

- Buchta R. *Katecheza wprowadzająca do życia wspólnotowego w kontekście założeń programu duszpasterskiego dla Kościoła w Polsce „Wierzę w Kościół Chrystusowy”*. „Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie” 30 (2023), s. 121–136. DOI: 10.18276/SKK.2023.30-07.